

Sự tự do là cơ hội

Tự do kết nối, giao tế với bất cứ ai trên thế giới này.

Tự do sáng tạo, ca hát và viết lách và phát minh và chia sẻ thành tựu của mình.

Tự do lãnh đạo, đứng lên và hô to: "Theo tôi nào."

Tự do học hỏi, tham gia bất cứ khoá học nào về bất kỳ chủ đề nào và vận dụng những gì học hỏi được vào công việc.

Tự do chọn lựa dự án tiếp theo, thông tin sẽ tiếp thu, và những người bạn sẽ giao du cùng.

Chúng ta sống trong một thế giới vẫn còn nhiều rào cản và giới hạn, trong một nền văn hoá nơi người ta thường xuyên bị phán xét, bị tước đi phẩm giá, và bị chối bỏ sự tự do thực thụ. Nhưng cùng lúc đó, những tiến bộ về kinh tế và kỹ thuật quanh chúng ta cũng đã tạo nên những người thích làm mọi thứ náo động, đồng thời trao cho mọi người sự tự do, để họ nhận ra rằng đã đến lúc phải hành động, rằng thời cơ đã thuộc về mình.

Lúc này, hơn bao giờ hết, càng nhiều người trong chúng ta quan tâm đến sự tự do,

tự do kết giao,

tự do chọn lựa,

tự do triển khai,

tự do làm những gì thực sự ý nghĩa.

Đó là nếu chúng ta chọn như thế.

Sự tự do cũng là thách thức

Thách thức không nằm ở chỗ chúng ta không đủ tự do, mà là chúng ta không thể quản được nó. Hay chính xác hơn, chúng ta tin mình không đủ khả năng quản lý nó.

Sự tự do mang theo nhiều rủi ro,

sự tự do kéo theo tinh thần trách nhiệm,

sự tự do đồng nghĩa chúng ta phải ra một quyết định, một lựa chọn.

SỰ TỰ DO LÀ THÁCH THỨC VÀ CŨNG LÀ CƠ HỘI CHO CHÚNG TA.

Tự do và thay đổi

Thông thường, khi nói “đã đến lượt mình”, ta hiểu rằng đã đến lúc ta được chọn, được làm người tiếp theo, người xứng đáng hơn bất kỳ ai khác. Như ngôi sao nhạc pop tiếp theo được lên bìa tạp chí *Seventeen*, hay biên tập viên thời sự tiếp theo, hay nhà quản lý kế nhiệm. Hay đơn giản là khách hàng tiếp theo được gọi món. Trong mô hình này, ta chờ thay đổi đến với mình.

Một cách hiểu khác về “lượt mình” là mô hình người đứng ra **kiến tạo** thay đổi. Ta tìm đến những thay đổi lý thú, những thay đổi giúp mọi thứ tốt hơn, và trên hết, những thay đổi giúp ta kết giao với người khác.

Đây là sự tự do trong việc tạo ra bước ngoặt biến đổi, cũng như sự chủ động chịu những áp lực mà nó mang đến.

THAY ĐỔI TẠO RA ÁP LỰC, ÁP LỰC TẠO RA THAY ĐỔI.

“Bộ não

loài người đang sống ở thế kỷ 20; nhưng tâm trí chúng ta vẫn còn sống ở Thời Đồ Đá. Phần lớn mọi người vẫn chưa đủ trưởng thành để có thể trở thành người tự lập, duy lý, và khách quan. Họ cần những huyền thoại và thần tượng để cam chịu trước thực tế rằng con người hoàn toàn đơn độc, rằng không có đẳng tối cao nào mang ý nghĩa đến cho cuộc đời ngoài chính con người. [...] Con người hiện đại vẫn không khỏi âu lo và thường bị cám dỗ để trao sự tự do của mình cho những kẻ độc tài hay vứt mất nó khi tự biến mình thành một chiếc bánh răng nhỏ trong cỗ máy, được ăn no và mặc đẹp, nhưng vẫn không phải là một người tự do mà chỉ là một người máy.”

– Erich Fromm, nhà tâm lý học người Đức

Nỗi sợ và sự ngu ngốc

Ngu ngốc không phải là điều hiếm. Đó là cảm giác của chúng ta khi đang giải quyết một vấn đề hóc búa. Đó là cảm giác liên hệ chặt chẽ với sự học – đầu tiên chúng ta còn dại khờ nhưng sau đó thì không. Trước khi học hỏi, chúng ta đều ngu ngốc.

Một nhà khoa học có thể miệt mài giải một bài toán, một câu hỏi logic, hay một vấn đề sinh học nào đó trong suốt mười năm. Có khi là cả đời. Cho đến khi tìm được câu trả lời, cô ta vẫn còn “ngu ngốc”. Nhưng sau đó thì không.

Mà thật ra, điều đó cũng chẳng thành vấn đề.

Vấn đề nằm ở những gì ta cảm thấy khi nhận ra mình vẫn còn khờ dại: nỗi sợ.

Chúng ta thường ngầm định rằng mình cần phải sợ sự ngu ngốc, phải nhanh chóng vượt qua trạng thái này càng sớm càng tốt.

Sự thay đổi, tất nhiên, khiến mọi người cảm thấy như kẻ ngốc, bởi nó phá vỡ mọi quy tắc cũ và tạo ra nhiều quy tắc mới, những điều mà chúng ta không hề biết (chính xác là chưa thôi).

Vậy là chúng ta có công thức: Thay đổi ▶ Ngu ngốc ▶ Sợ hãi.

Để không bị xem là kẻ ngốc, chúng ta tránh né các thay đổi.

Để tránh né thay đổi, chúng ta tránh né sự tự do.

Nhưng hướng đi đúng đắn nhất là cứ chấp nhận bản thân vẫn còn khờ dại và bỏ đi yếu tố cuối.

Chẳng có gì phải sợ cả. Không gì hết ngoại trừ việc tránh né cảm giác ngu ngốc. Bởi sự ngu ngốc là một điều tốt.

Andrew, Casper, Calvin, Jeni, Andy,
McKenzie, Reggie, Red, Allison, Yi, Quinn,
Matt, Leanne, Chelsea, Vĩ Đại Sử

Nắm lấy lượt mình

Bởi hiếm khi có người trao cho bạn thứ ấy.

Allison là một nghiên cứu sinh như bao nghiên cứu sinh khác, chỉ khác là cô đang gây dựng một tổ chức phi lợi nhuận hoạt động ở nhiều bang nhằm ngăn chặn việc hút thuốc lá tại từng cửa hiệu một và cứu mạng hàng nghìn người.

Calvin sống tại Thung lũng Silicon, nhưng ứng dụng mới của anh ấy không nhằm mục đích đưa tên tuổi công ty anh lên sàn chứng khoán. Thay vào đó, anh dùng công nghệ để khiến cho việc mình vẫn thường xuyên làm trở nên dễ dàng hơn... tìm kiếm những người bạn bè thật sự và cho họ biết bạn cũng quan tâm tới họ.

Reggie là một hoạ sĩ từ chối ngồi đợi các phòng trưng bày tìm đến anh. Mỗi tác phẩm của anh được hàng vạn người theo dõi, và anh cũng mang chúng chia sẻ khắp thế giới.

Red cũng như Reggie, chỉ có điều tác phẩm của cô là những video được hàng triệu người xem và lúc nào cô cũng được các công ty quảng cáo gọi đến đề nghị hợp tác.

Jeni chỉ theo học trường luật như cách hàng nghìn sinh viên luật khác. Nhưng cô đã nắm lấy lượt mình để xây dựng một tổ chức vận động cấp cơ sở, gõ cửa từng nhà một trong cộng đồng nhằm tuyên truyền về sự nóng lên toàn cầu.

McKenzie và Quinn thoát nhìn có vẻ không giống những nhân tố đang góp phần thay đổi việc dạy học tại Anh cho lắm, nhưng thay vì kiên nhẫn chờ để được chọn, họ đã tự đứng ra triển khai kế hoạch đó. Hàng nghìn giáo viên đã tham gia khoá đào tạo do công ty của họ tổ chức.

Andy công bố dự án mới nhất của mình, một dịch vụ mua nguyên liệu chế biến các món ăn sang trọng theo gói trả trước. Nhiều người cũng ấp ủ những ý tưởng giống thế, nhưng Andy thực sự đã bắt tay vào làm.

Chelsea rất quan tâm đến cái đẹp và đã thành lập hẳn một tổ chức tạo ra điều đó hàng ngày. Sugar Paper phát triển từ một xưởng in chỉ có một phụ nữ quán xuyến

thành một nhà cung cấp cao cấp chuyên về các sản phẩm giấy dành cho giới nổi tiếng và những người yêu cái đẹp.

Casper theo học tại Trường Thần học Harvard, nhưng khác với các bạn cùng trường, anh không chỉ suy ngẫm về những câu hỏi hóc búa mà còn gây dựng phong trào trọng lối sống tâm linh nhằm cố gắng tiếp cận những vấn đề đó. Trước cả khi anh sẵn sàng làm vậy.

Andrew nhận ra một cách giúp các tổ chức phi lợi nhuận lan tỏa ý tưởng của họ bằng cách sử dụng sách. Và thế là với từng tổ chức, với từng trang sách một, anh biến ý tưởng của mình thành hành động.

Matt phát động phong trào vận động viên kiên cường và đưa nó lên một tầm cao mới bằng cách tuyên truyền rộng rãi và xây dựng một lực lượng ủng hộ hùng hậu.

Leanne yêu quý động vật đến mức cô lập ra cả một thương hiệu thời trang nổi tiếng thế giới nhằm lan truyền thông điệp bảo tồn. Và mỗi mùa, cô lại tìm được hướng phát triển mới cho thương hiệu của mình.

Yi nhận ra hàng triệu người trên thế giới qua đời vì phải sống trong điều kiện vệ sinh kém. Vì thế, tại từng quốc gia một, đội ngũ của cô đã bắt tay hành động để xóa sổ vấn đề này, vĩnh viễn.

Vị Đại Sứ tìm ra một cách thức khác giúp môi trường công sở được nhân văn hơn, thế là anh hào phóng chia sẻ tầm nhìn của mình với mọi người.

Vậy thì đâu là điểm khác biệt giữa những người này và bạn?

Những chiếc áo thun, điểm thứ nhất. Tinh thần sẵn lòng nắm bắt lượt của mình. Sự nhận thức rằng mọi việc có thể không hiệu quả. Và niềm vui (đúng, tôi nhấn mạnh là niềm vui) khi đùa giỡn với nỗi sợ.

Không, những người này, hay tất cả những ai bạn ngưỡng mộ, thực ra không giỏi hơn bạn đâu. Chỉ là họ dám chấp nhận rằng cuộc sống có được/mất, họ dám thất bại, và họ đủ kiên định để đưa thành tựu của mình ra thế giới cũng như tự chớp lấy thời cơ.

Đảm bảo mọi chuyện đều ổn

Sự tự do mang theo nó ba vấn đề:

01 Mọi chuyện thường không xảy ra chính xác như ta kỳ vọng.

02 Kết quả khiến ta đợi quá lâu.

03 Và ta có thể thất bại bất cứ lúc nào.

Và vì vậy, khi đến lượt mình, ta lựa chọn bỏ qua. Dậm chân tại chỗ xem ra an toàn hơn đánh liều để nhảy sang một chỗ khác và mới mẻ.

Nhưng có một sự lựa chọn dành cho bạn. Đó là lựa chọn để đảm đương cái được [cũng như] không được. Để đánh cược vào thất bại [lẫn] thành công. Để thừa nhận rằng có một trạng thái thứ ba tồn tại, trạng thái chưa thể biết, chưa thể xác định, chưa xảy ra.

Mọi chuyện không cần phải lúc nào cũng ổn.

Có lẽ chuyện sẽ tốt hơn nếu chúng ta cứ tiến lên.

Tiến về phía trước, với tấm lòng hào phóng quảng đại. Tiến về phía trước, không ngại sống cùng với sự áp lực. Tiến về phía trước, đi một ngày đường học một sàng khôn.

Kẻ thất bại nhiều nhất, cũng là kẻ chiến thắng chung cuộc.

